

7^η ΣΥΝΟΔΟΣ Κ.Ε

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ**

Αθήνα, 6-7 Νοεμβρίου 1998

◆ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

⇒ τα αποτελέσματα των εκλογών αξιολογούνται σε ένα πλαίσιο πολιτικής αναμέτρησης με κύρια χαρακτηριστικά :

- ~ την έμπρακτη αποδοχή, επιδοκιμασία, στήριξη του μεταρρυθμιστικού σχεδίου για το Κράτος , την Αποκέντρωση, την Αυτοδιοίκηση που υλοποιεί το ΠΑΣΟΚ και η Κυβέρνησή μας
- ~ οι Δημοτικές εκλογές κατέγραψαν για άλλη μια φορά την εύκολη και χωρίς αρχές σύναψη επιμέρους ή συνολικών συνεργασιών έξω από την αντιπαράθεση συντηρητικών και προοδευτικών αντιλήψεων, προτάσεων και προγραμμάτων
- ~ η αυτοδιοικητική ψήφος που δίνεται με κυρίαρχο κριτήριο τα πρόσωπα, την εικόνα τους, την κοινωνική τους καταξίωση, την αξιοπιστία τους

⇒ σ' αυτό το πλαίσιο είχαμε σημαντικές απώλειες, περισσότερες απ' όσες περιμέναμε.

⇒ αν και είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να εξαχθεί ένα γενικό συμπέρασμα, λόγω της ανομοιομορφίας, της πολυπλοκότητας των συνθηκών από Νομό σε Νομό και από Δήμο σε Δήμο, την πρώτη Κυριακή δεν ήταν τόσο οι μετακινήσεις ψηφοφόρων, ήταν το αποτέλεσμα της Αθήνας και η μεγάλη διαφορά στο Δήμο Πειραιά και Θεσσαλονίκης που δημιουργήσαν αναντιστοιχία εικόνας και πραγματικής αλλαγής συσχετισμών

⇒ μια πολιτική αριθμητική αναγωγή σε σχέση με τις εκλογές του 1996 στο 55-60% του εκλογικού σώματος που μπορεί να υπολογιστεί -με μικρή πιθανότητα λάθους- με σωστή κοινωνική σύνθεση αστικού, ημιαστικού, αγροτικού πληθυσμού

- ~ το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να χάνει από 1,4 - 2,5%
- ~ η ΝΔ μαζί με την ΠΟΛΑΝ φαίνεται να κερδίζει γύρω στο 2%
- ~ το άθροισμα των κομμάτων της αντιπολίτευσης φαίνεται να διατηρείται στο ίδιο ποσοστό περίπου 16%
(άνοδος ΚΚΕ, στα ίδια ο ΣΥΝ, ελαφριά πτώση ΔΗΚΚΙ)
- ~ το περιθώριο του εκλογικού σώματος, ένα 3-3,5% προτίμησε το λευκό και το άκυρο και ένα κομμάτι του -το ακροδεξιό- τα ψηφοδέλτια της ΝΔ

⇒ πρέπει με θάρρος να πούμε ότι η εικόνα μεγάλης οπισθοχώρησης του ΠΑΣΟΚ λόγω της απώλειας Νομαρχιών και μεγάλων Δήμων δεν ανταποκρίνεται στις τάσεις του εκλογικού σώματος στον 1^ο γύρο

- ~ η φθορά του ΠΑΣΟΚ κινήθηκε σε φυσιολογικά πλαίσια για το χρόνο (μεσο-κυβερνητικής θητείας) και για τον τρόπο (ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες)
- ~ είναι πολύ μικρότερη από όλες τις αντίστοιχες εκλογές ('81-'82, '85-'86, '93-'94)

- ⇒ κεντρικό μήνυμα αποτέλεσε η μαζική ψήφος διαμαρτυρίας, όπως εκφράστηκε στο λευκό και το άκυρο, όπου ενώ πριν 15 χρόνια δεν ξεπερνούσε το 3%, στις αστικές περιοχές ανέβηκε στο 10-12% και στην υπόλοιπη χώρα το 6-6,5%. Ασφαλώς στη μεγάλη πλειοψηφία αφορά φυγόκεντρες τάσεις του δικού μας χώρου
- ⇒ οι συντηρητικές μετατοπίσεις εμφανίζουν μεγαλύτερη ένταση στα αστικά κέντρα και μικρότερη στην περιφέρεια και στα μεσοστρώματα των μεγάλων αστικών περιοχών σε σχέση με τα λαϊκά στρώματα όπως δείχνουν οι περιοχές του Δήμου Αθήνας, των συνοικιών του λεκανοπεδίου, τη Β Πειραιά και των συνοικιών της Θεσσαλονίκης
- ⇒ παρ' ότι στον 1^ο γύρο οι μετακινήσεις δεν αποδεικνύουν καμιά κατάρρευση του πολιτικού μας συσχετισμού και είναι οριακές, η δεύτερη Κυριακή επιδείνωσε καταλυτικά την εικόνα και ολοκλήρωσε το δυσμενές αποτέλεσμα
- ⇒ οι απώλειες 16 Νομαρχιών, πολλών Δήμων παραδοσιακά δημοκρατικών (Πάτρα, Λάρισα, Βόλος, Κόρινθος, Καβάλα...) κυριάρχησαν πάνω στο γεγονός ότι στο σύνολο των Δήμων της χώρας, ιδιαίτερα στους πιο μικρούς «Καποδιστριακούς» έχουμε σαφή υπεροχή (432 Δήμοι έναντι 275 της ΝΔ)

◆ ΓΕΝΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

⇒ Πρώτον οι πολιτικές μετατοπίσεις που κατέγραψαν οι εκλογές καταδείχνουν ότι δεν υπήρξε άρνηση της κυβερνητικής πολιτικής ούτε ακύρωση των κεντρικών επιλογών και στόχων μας για τη χώρα. Αντίθετα, επικυρώθηκε, έστω και χωρίς να αποτελέσει το επίκεντρο της αντιπαράθεσης, η πολιτική μας για τη μεταρρύθμιση του κράτους, την ολοκλήρωση της Ν.Α την δημιουργία Ισχυρών Δήμων

⇒ Δεύτερον, από την άλλη μεριά όμως, υπήρξε εμφανής ψήφος διαμαρτυρίας ή άρνησης για επιμέρους ^{θέματα} πολιτικές που αφορούν

- ~ τις επιπτώσεις από την οικονομική πολιτική ^{Καταστάσεις του κυβερνητικού}
- ~ την αδυναμία ανάδειξης του κοινωνικού προσώπου ^{εργου με αιχμή του}
- ~ την καθημερινή αβεβαιότητα και ανασφάλεια των πολιτών ^{ωριότητα}
- ~ την αναποτελεσματική λειτουργία εκτεταμένων τομέων του κράτους ^{ζωής και της}
- ~ την παρουσία γεγονότων που επιβαρύνουν το τρέχον πολιτικό κλίμα ^{μαθημεριότητα του}

⇒ Τρίτον, η κυρίως αυτοδιοικητική ψήφος, πέρα από τα πρόσωπα, τη σχέση τους με τις τοπικές κοινωνίες, εκφράστηκε και μέσα από τρεις νέες αλλά ουσιαστικές για το παρόν και το μέλλον συνιστώσες

1. την προϊούσα αυτονόμηση των τοπικών κοινωνιών από τους κομματικούς μηχανισμούς και τις στενές επιλογές τους
2. τη διασύνδεση και τη διαπλοκή οικονομικών συμφερόντων που αρθρώνονται πια στο χώρο της αυτοδιοίκησης με την τεράστια αναβάθμιση του ρόλου της στη διαχείριση προγραμμάτων και πόρων
3. την αναζήτηση νέων προτύπων πολιτική έκφρασης και δράσης από εκτεταμένα κοινωνικά στρώματα, κυρίως αυτά που αποστασιοποιούνται από τη θεσμοθετημένη πολιτική και τον παραδοσιακό πολιτικό και αυτοδιοικητικό λόγο

⇒ Τέταρτον, είναι σαφές ότι στο ζήτημα των πολιτικών συμμαχιών που κυρίως διαμορφώνουν το αποτέλεσμα του 2^{ου} γύρου και αναδεικνύουν το τεράστιο ποσοστό Νομαρχών και Δημάρχων, η προοδευτική συσπείρωση δεν πέρασε ως γραμμή συνεργασίας. Αντίθετα ενισχύθηκε το αντικυβερνητικό μέτωπο είτε με κεντρικές πολιτικές κομμάτων είτε με τοπικές συμμαχίες

◆ Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

- ⇒ η ΝΔ εμφάνισε αξιοσημείωτη συσπείρωση και κινητοποίησε το δυναμικό της με μορφή βουλευτικών εκλογών
- ⇒ απορρόφησε σημαντικό ποσοστό της ΠΟΛΑΝ και κερδίζει έστω και μικρό ποσοστό από το ΠΑΣΟΚ, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα
- ⇒ αμφισβήτησε για πρώτη φορά το μονοπώλιο της προοδευτικής παράταξης στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης και κέρδισε στο 2^ο γύρο ισχυρή επιρροή στο χώρο της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης
- ⇒ η προσπάθεια σύμπυξης αντικυβερνητικού μετώπου διευκολύνθηκε στο 2^ο γύρο από τη γραμμή του ΚΚΕ και τις κατά τόπους συνεργασίες με ΣΥΝ ή ΔΗΚΚΙ, αλλά και με τμήματα του ΠΑΣΟΚ χάριν εσωτερικών αντιπαραθέσεων.
- ⇒ Σε ένα δεύτερο επίπεδο διαπιστώσεων, ~~πρέπει να τονίσουμε~~ ότι η ΝΔ ενώ δεν κατάφερε να αμφισβητήσει στην πράξη τη μεταρρύθμιση όπως το επεδίωξε αρχικά, ενσωμάτωσε την ανυπαρξία παράδοσης, θέσεων και στελεχών για το χώρο της σε μια επιτυχημένη προσπάθεια πολιτικοποίησης των εκλογών
- ⇒ κέρδισε εντυπώσεις και πολιτικό κλίμα δυσανάλογα μεγάλο για τις πραγματικές μετατοπίσεις των πολιτικών συσχετισμών που υπήρξαν οριακές
- ⇒ η διακήρυξη της για το οριστικό τέλος των διαχωριστικών γραμμών που νομιμοποιεί την εύκολη μετακίνηση ψηφοφόρων δίκην συγκοινωνούντων δοχείων, διευκολύνθηκε από το ίδιο το αποτέλεσμα των εκλογών
- ⇒ η τακτική της να μη θέτει θέμα δυσαρμονίας λαϊκής ετυμηγορίας και κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης και η αποστασιοποίηση από το αίτημα για πρόωρες εκλογές, τακτική «ώριμου φρούτου» απέναντι μας, θέλει να ολοκληρώσει το κλίμα νίκης και την αίσθηση του «πρώτου κόμματος» διαμέσου των επόμενων βημάτων με πρώτο τις ευρωεκλογές.

◆ ΤΑ ΑΛΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

⇒ ΚΚΕ

συνεπές στη γραμμή ανατροπής των πολιτικών δεδομένων και συσχετισμών που το καταδικάζουν σε μικρή μειοψηφία σε σχέση με τους σύγχρονους εθνικούς στόχους, εμμένει στην συγκρότηση αντικυβερνητικών μετώπων και συνεργάζεται συνολικά ή κατά τόπους με οποιαδήποτε δύναμη το επιδιώκει

⇒ ΣΥΝ

παρά τη δοκιμασία της συνεργασίας σε πολλές περιοχές (άλλοτε με ευθύνη των δικών μας δυνάμεων και των εσωκομματικών μας προβλημάτων, άλλοτε με ευθύνη δική τους, άλλοτε λόγω επιλογής προσώπων, σε ένα σημαντικό μέρος Νομών και Δήμων) επιτεύχθηκε η συσπείρωση και υπήρξαν νικηφόρα αποτελέσματα ✓

⇒ ΔΗΚΚΙ

η κεντρική αντικυβερνητική γραμμή και η απόπειρα οικειοποίησης των διασπαστικών ψηφοδελτίων του ΠΑΣΟΚ δεν του απέφερε σημαντικά κέρδη, ενώ αντίθετα κατά τόπους συνεργάστηκε στην πράξη και με δικά μας ψηφοδέλτια

⇒ το γενικό συμπέρασμα είναι ότι ανεξάρτητα της υποχώρησης της προοδευτικής συσπείρωσης σε σχέση με το αντικυβερνητικό μέτωπο, στην κοινωνική βάση του προοδευτικού κόσμου υπάρχουν δίαυλοι επικοινωνίας και συσπείρωσης, που μας δίνουν εχέγγυα για συνέχιση της πολιτικής της «ανοιχτής πόρτας» στον προοδευτικό χώρο

⇒ αντίθετα, η παραδοσιακή διάκριση των «δημοκρατικών δυνάμεων» που υπαγόρευε σε προηγούμενη περίοδο τη «δημοκρατική συνεργασία» υποχώρησε σε δεύτερο πλάνο κάτω από τη φαινομενική κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών

◆ ΔΕΝ ΗΓΕΜΟΝΕΥΣΕ Η ΓΡΑΜΜΗ ΜΑΣ

- ⇒ παρά την καθαρή θέση για πολιτικοποίηση των εκλογών με επίκεντρο την αυτοδιοικητική ψήφο για τη μεταρρύθμιση του κράτους και την προοδευτική συνεργασία, η εφαρμογή της συνάντησε ανυπέρβλητες δυσκολίες κυρίως στο πεδίο της εικόνας του ΠΑΣΟΚ, της νομής και διαχείρισης τιμαρίων της εξουσίας σε τοπικό και νομαρχιακό επίπεδο
- ⇒ επικράτησαν και κυριάρχησαν πρωτίστως τα πρόσωπα και οι επιλογές τους και δευτερευόντως οι κομματικές στρατηγικές των φορέων της αντιπολίτευσης απέναντι στη δική μας
- ⇒ η πολιτική μας δεν εκφράστηκε με ενιαία τακτική σ' όλη τη χώρα γιατί αποδυναμώθηκε από τη λειψή οργανωτική διάταξη και τη διάτρητη συνοχή καθώς και από την απροθυμία των κεντρικών στελεχών να αναλάβουν ευθύνες καθοδήγησης της προσπάθειας
- ⇒ υποτιμήσαμε τη σημασία των τοπικών συνεννοήσεων που αφέθηκε στο πολυδιασπασμένο τοπικά ΠΑΣΟΚ ενώ τα άλλα κόμματα είχαν κατά τεκμήριο ενιαία στάση στο εσωτερικό τους
- ⇒ δεν τολμήσαμε την ανανέωση, υποτασσόμενοι στις διαδικασίες με αποτέλεσμα την κυριαρχία παραδοσιακών προσώπων που λειτουργούν με εκλογικές πελατείες, ενώ η κοινωνία αναζήτησε διαφορετικά πρότυπα πολιτικών και προσώπων για την Αυτοδιοίκηση
- ⇒ σε αρκετές περιοχές έχει διαμορφωθεί έντονος διχασμός ανάμεσα στο οργανωμένο ΠΑΣΟΚ με τις εσωτερικές του έριδες και της εκλογικής μας βάσης, που πέρα από τα στοιχεία των εσωτερικών αντιπαραθέσεων και της ανομοιογένειας, να εμφανίζουμε ως χώρος εξαιρετικά χαμηλά ποσοστά συσπείρωσης (στην καλύτερη περίπτωση δεν ξεπερνά το 70-75%)
- ⇒ αρνητικό ρόλο έπαιξε η ίδια η κεντρική εικόνα του ΠΑΣΟΚ ως συνολικού σχηματισμού με τις συνεχείς και αναπαραγόμενες αντιθέσεις και τριβές
- ⇒ τέλος, το αποκορύφωμα των επιμέρους, συναλλαγών και διαπραγματεύσεων που αποσυνθέτουν την ενότητα του χώρου γινόταν στην διαπλοκή των νομαρχιακών με τις δημοτικές εκλογές, την πεισματική ανάδειξη του προσωπικού απέναντι στις ανάγκες ανάδειξης πολιτικών και προγραμμάτων

◆ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΗΣ ΚΕΝΔΕ

- ⇒ ξεκινήσαμε με πρόθεση να επιλέξουμε τους καλύτερους αλλά στην πορεία διαπιστώσαμε ότι είμαστε δέσμιοι
- ~ μιας ήδη διαμορφωμένης κατάστασης σε κάθε Νομό
  - ~ μιας άρνησης συνεργασίας από βουλευτές διαφόρων περιοχών
  - ~ μιας αμφισβήτησης από διάφορους τοπικούς αξιωματούχους
  - ~ μιας εικόνας τοπικών συγκρούσεων χωρίς πολιτικά χαρακτηριστικά
- ⇒ ολόκληρα τμήματα του ΠΑΣΟΚ, όχι με κοινή αφετηρία, ούτε κεντρική κατεύθυνση, είχαν νοοτροπία (ψυχολογία) ήττας εκ των προτέρων για τους επίσημους υποψηφίους (έκαναν ότι μπορούσαν γι' αυτό και βέβαια καθόλου συγκαλυμμένα, με την παρότρυνση πολλές φορές κεντρικών και περιφερειακών στελεχών του Κινήματος)
- ⇒ παρά τη θετική πρόταση για πολιτική αξιολόγηση και προκριματικές εκλογές, πολλές αποφάσεις για επιλογή προσώπων στηρίχτηκαν μόνο στους εσωκομματικούς συσχετισμούς ή πάρθηκαν ερήμην της κοινωνίας
- ⇒ βουλευτές, υποψήφιοι Δήμαρχοι, Δήμαρχοι με 3 και 4 θητείες, υποψήφιοι με 2 και 3 αποτυχίες, οδήγησαν σε επιλογές εκ των προτέρων καταδικασμένες και την ΚΕΝΔΕ σε διεκπεραιωτικό και όχι καθοδηγητικό ρόλο
- ⇒ σ' αυτό το κλίμα και μ' αυτά τα προβλήματα η ΚΕΝΔΕ, ιδιαίτερα η Γραμματεία της, κατέβαλε υπεράνθρωπη προσπάθεια σε συνεχείς και επίμονες συνεδριάσεις, με παρουσίες στο κέντρο και στην περιφέρεια

†

◆ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

1. πρέπει χωρίς καθυστέρηση να ολοκληρώσουμε τη θεσμική μεταρρύθμιση του κράτους σε ότι αφορά την ολοκλήρωση την Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των νέων ισχυρών Δήμων

⇒ αυτό σημαίνει αποκέντρωση πόρων, αρμοδιοτήτων και διοικητικών μηχανισμών, αλλά ταυτόχρονα θεσμικό έλεγχο της διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων σ' όλη τους την έκταση και σε συνθήκες πλήρους διαφάνειας

2. πρέπει -επιτέλους- ως κόμμα να μη λέμε μόνο στα λόγια ότι η πολιτική προηγείται των προσώπων αλλά να το κάνουμε πράξη

⇒ αυτό σημαίνει πρώτα διαμόρφωση προγραμμάτων και προτάσεων που παρουσιάζουμε ως κίνημα σε κάθε τακτική κοινωνία για την ανάπτυξη των Δήμων ή των Νομαρχιών και έπειτα και με βάση αυτό το αποφασιστικό κριτήριο την επιλογή των προσώπων

⇒ στα πλαίσια αυτά πρέπει να συζητήσουμε εν όψει του Συνεδρίου μας και την επαναξιολόγηση των διαδικασιών που επιλέξαμε και την επανατοποθέτηση με σύγχρονο τρόπο της πολιτικής των «χρισμάτων»

◆ ΠΡΟΣ ΕΠΙΡΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

⇒ χαρακτηριστικές περιπτώσεις μετακίνησης ψήφων (συγκριτικά με το 1996)

	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ - ΠΟΛΑΝ
Βοιωτία	-14,3%	+9,4%
Αιτωλ/νία	-5,6%	-0,8%
Αργολίδα	-9,5%	-10,1%
Ημαθία	-1,8%	+9,4%
Ηράκλειο	-3,3%	-5,5%
Θεσ/νίκη	+3,5%	-
Κυκλάδες	+6,0%	-2,1%
Λάρισα	+4,1%	-11,3%
Πιερία	+1,0%	-1,4%
Σάμος	+4,8%	+2,0%
Σέρρες	+1,3%	-2,3%
Τρίκαλα	+2,8%	-3,5%
Αθήνα - Πειραιάς	-3,5%	+4,9%
Έβρος - Ροδόπη	+8,0%	+9,0%
Δράμα-Καβάλα-Ξάνθη	+2,8%	-3,2%

⇒ χαρακτηριστικά παραδείγματα διαπλοκής Νομαρχιακών και Δημοτικών εκλογών

- ~ Διευρυμένη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καβάλας-Ξάνθης-Δράμας (νομός Καβάλας - Δήμος Καβάλας)
- ~ Δωδεκάνησα
- ~ Χανιά
- ~ Λέσβος
- ~ Βοιωτία

⇒ χαρακτηριστικά παραδείγματα ενδο-ΠΑΣΟΚ συγκρούσεων με δυσμενή αποτελέσματα

- ~ Νομοί
Κορινθία - Πιερία - Καβάλα - Ύπαιθρος Θεσσαλονίκης
- ~ Νομαρχίες
Γρεβενά - Δωδεκάνησα - Ευρυτανία - Χανιά
- ~ Δήμοι
Πάτρα - Ιεράπετρα - Καλαμπάκα - Κέρκυρα - Νέα Ιωνία - Ζωγράφου

⇒ χαρακτηριστικά παραδείγματα όπου το ΠΑΣΟΚ ενωμένο έφερε εξαιρετικά θετικό αποτέλεσμα

- ~ Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
- ~ Σέρρες
- ~ Τρίκαλα
- ~ Ροδόπη

⇒ χαρακτηριστικά παραδείγματα αντι-ΠΑΣΟΚ συνεργασιών

- ~ Νομαρχίες
Πιερία - Βοιωτία - Εύβοια- Ζάκυνθος - Κέρκυρα - Λευκάδα - σύνολο
Θεσσαλίας
- ~ Δήμοι
Καρδίτσα - Άμφισσα - Γιαννιτσά Λαμία